

REINTEGRACION
GALEGO-PORTUGUESA

Persoalmente somos convencidos defensores da reintegración lingüística galego-portuguesa. A outra alternativa, a independentista, parece-nos desencamiñada: esixiría dos galegos un esforzo desmesurado e pouco razoábel, que a nosa realidade lingüística, non xustifica; o seu resultado, alí, anunciábase demasiado incerto. (Advertíase que este xuízo se refire exclusivamente ao independentismo lingüístico do galego respecto do portugués, non ao independentismo político de Galiza respecto do Estado español, que é asunto diferente).

Unha reintegración lingüística galego-portuguesa afectará ante todo á ortografía, e, en menor medida, tamén á normativa morfolóxica. Tencionamos expor aquí en qué poderían consistir as directrices fundamentais dunha reintegración ortográfica. E non fará falta advertir que esta proposta, evidentemente revisábel, sobre todo en puntos concretos, non ten outra pretensión que a de ofrecerse a ser discutida; pois non nos cabe dúbida de que algúns problemas poden recibir solucións diferentes, aínda desde unha mesma perspectiva reintegracionista. Prescindimos, do resto, dalgunhas cuestións de pormenor. No entanto, cremos que sobre a base destas directrices fundamentais pode configurarse un sistema ortográfico suficientemente definido e cientificamente coerente.

OBSERVACIONES PREVIAS

Antes de mais nada, quixéramos facer algunhas observacións previas:

a) O sistema ortográfico que aquí se propón para Galiza, fai xustiza satisfactoriamente á fala galega actual. Non se afasta da lingua falada mais do que o fan outras ortografías romances ou occidentais. Ao contrario: reflexa a fonética viva mellor do que ortografías de tanta difusión e firmeza como son a francesa ou a inglesa.

b) Desa sustancial correspondencia coa fala (e co sistema fonolóxico) dedúcese que tal sistema ortográfico non resultará desproporcionadamente difícil para os falantes galegos. Sen dúbida, será mais difícil que a ortografía actual. Ora, o grau de dificultade dun sistema ortográfico pode evaluarse cuantitativamente mediante métodos estatísticos. Pois ben: unha análise comparativa do sistema ortográfico que propomos, demostra que para os galegos está ortografía galego-portuguesa non será mais dificultosa do que é para os mesmos portugueses e brasileiros a súa ortografía actual, non sequer mais difícil do que é a ortografía española para os hispanoamericanos e seseantes en xeral (que constitúen, por certo, a grande maioría dos falantes daquel idioma). E por descontado: o grau de dificultade desta ortografía queda moi por debaixo do da francesa ou da inglesa.

c) Tal ortografía coincide sustancialmente co sistema ortográfico común de portugueses e brasileiros; afástase dele en poucos puntos, que terán un peso insignificante dentro da fundamental unidade. (A diferenza mais notábel residirá na representación dun determinado tipo de nasalidade final de palabra. Así, o vocábulo luso-brasileiro *não* es-

DOUS son fundamentalmente os camiños que se ofrecen hoxe ao noso idioma, no que respeita ao seu desenvolvemento interno: ou ben reintegrarse no ámbito lingüístico orixinario (formado principalmente por Portugal e Brasil), ou ben constituírse en lingua independente do portugués.

Quer dicir que no momento actual está posto ante os galegos — e en primeiro termo ante as institucións que teñen especial responsabilidade no idioma, como a Academia e o ILG — o desafío de tomar, con plena consciencia e coa maior urxencia, a opción que vai determinar o noso futuro idiomático.



creberáse en Galiza *nom*, grafía esta usada polos mesmos portugueses en séculos pasados). Non parece que estas mínimas diverxencias ortográficas, esixidas pola nosa fonética, constitúan obstáculo para o pleno intercambio cultural entre ambas áreas.

d) Ao mesmo tempo, esta ortografía mantén fidelidade á nosa historia lingüística. Por exemplo, recupera para a escrita signos gráficos de longa tradición no noso idioma, como son a letra *j* ou a cedilla (*ç*), ambas comúns na lingua medieval, e frecuentes aínda nalgúns escritores contemporáneos.

e) Asimesmo, a ortografía proposta comporta unha maior coincidencia, dentro dos límites do posíbel, cos sistemas ortográficos das outras linguas románicas.

f) A reforma ortográfica que a adopción deste sistema esixiría, non poderá realizarse probablemente de maneira súbita. Mais ben, deberá ser un proceso gradual, en varias fases sucesivas, comenzando polos puntos mais fáceis. No elenco de medidas que a con-

3) A letra *h* somente se usará en comezo ou fin de vocábulo, e non en posición interior (excepto, claro está, cando formar parte dos dígrafos *ch, lh, mh, nh*). Así, escribiráse: *h.ra, ah;* pero *al, coherente* (non: *ahí, coherente*).

4) Na lingua escrita, o tratamento dos grupos consonánticos de procedencia culta acomodaráse ao uso da ortografía luso-brasileira. Escreberemos, pois: *contacto, carácter* (non: *contauto, caráiter*); pero *vítima, estrutura, perfeito*.

5) A letra terá dous distintos valores, segundo os casos: a) valor do fonema fricativo palatal xordo, en vocábulos patrimoniais (*caixa, deixar, eixo, peixe, roxo, seixo*); b) valor de /ks/, en vocábulos de orixe culta (*ex-ministro, exame, existir, máximo, sexo, texto*).

6) Abandonaráse a letra española *ll*, que será substituída polo dígrafo *lh* da ortografía luso-brasileira. Así, escriberemos: *filho, colher* (non: *fillo, coiler*).

7) A nasalidade final de palabra representarase por *-m*, e

sílaba tónica do vocábulo, indicarán ademais, cando colocados sobre as vogais *e* ou *o*, o seu timbre: aberto se o acento for agudo (*é, ó*), e fechado se se tratar do circunflexo (*ê, ô*). En canto ás normas de colocación destes acentos, seguiráse fundamentalmente as establecidas pola ortografía luso-brasileira. Deste modo, grafaremos: *verás, alguém, ichô, temêssimos, fôssemos; pátria, série; ali, alguns, cantou, animais, rua, cantarias*.

12) A utilización das letras *b* e *v* adecuarase ao uso da ortografía luso-brasileira, non ao da ortografía española. Así, grafarase con *v*, e non con *b*, entre outros os seguintes casos mais frecuentes: as terminacións do imperfecto de indicativo dos verbos da primeira conjugación (*cantava, cantavas, cantavam...*), os vocábulos formados co sufixo latino *-BILE* (*agradável, visível*), os verbos *haver, dever e escrever* en todas as formas pertinentes, e algunhas outras voces de uso frecuente como *dúvida, palavra, povo*.

13) Nos casos en que a lin-

mento, convencimento (non: *entendimento, convencemento*); *espírito, ímpeto* (non: *espiritu, ímpetu*); *européu, museu* (non: *européo, museu*).

16) Seguirase o emprego luso-brasileiro de *c* ou *ç* e de *z*. (A cedilla úsase só ante as vogais *a, o, u*). Escreberemos, pois: *cedo, cidade; cabeça, poço; dizer, fazer*.

17) A letra *q* (sempre seguida de *u*; *qu-*) empregase nas mesmas circunstancias en que o fai a ortografía luso-brasileira; a saber, non só cando o *u* é mudo nos grupos *que, qui* (como xa fai a ortografía galega actual: *quente, quitar*), senón tamén cando é semiconsoante (en palabras cultas case sempre: *eloqüente, freqüente, esquadra, quadro, quôrum*). Porén, en Galiza escribirase normalmente: *cal, cando, canto, case, catro* (palabras estas que os luso-brasileiros grafan: *qual, quando, quanto, quase, quatro*).

18) Grafarase *-ss-* nos casos en que o fai a ortografía luso-brasileira. Como ocorrencias mais frecuentes de *-ss-* poden citarse: o sufixo de superlativo *-íssimo* (*altíssimo, longuíssimo*); os posesivos *nosso, vosso* e o demostrativo *esse* nas súas diversas formas; e todas as formas verbais do imperfecto de subxuntivo (*amasse, temesses, partissem, fosse...*).

VARIAS ETAPAS

Decíamos que a reintegración ortográfica galego-portuguesa deberá realizarse en varias etapas, visto ser diferente o grau de dificultade das diversas modificacións.

Algunhas das medidas propostas non comportarían o menor problema para os falantes galegos. Así, as tres primeiras están xa en vigor nas Normas da Academia (mas non son aceptadas polas Bases do ILG): a 4.^a e 5.^a, á súa vez, foron xa establecidas polas Bases, e non parece que a Academia opoña hoxe resistencia a ese criterio. Os puntos que van do 6 ao 10 inclúsen tamén poucas modificacións. De modo que todas esas dez primeiras medidas de reforma ortográfica poderían ser adoptadas de inmediato sen ningún risco.

As medidas que van do número 11 ao 15 implican un algo de dificultade para os galegos. Porén, atendidas as circunstancias que concurren en cada unha das cuestións, non parece que sexa unha dificultade tan aguda como para impedir que esas reformas podan ser adoptadas nun prazo breve, ou mesmo xuntamente coas precedentes.

A maior dificultade residirá, sen dúbida, nos tres últimos puntos. Aquí talvez resulte aconsellábel establecer un período de transición, no que se admita a grafía ao lado da nova.

Alén de reformar a ortografía, o proceso de reintegración deberá afectar á normativa morfolóxica. Os problemas neste campo, porén, son afortunadamente menos, e menos difíceis. Bastará con disciplinar a nosa estrutura gramatical prestando atención á normativa luso-brasileira, sen necesidade de renunciar ás peculiaridades morfolóxicas galegas, que son poucas.

Deste xeito, á volta de poucos anos a nosa lingua escrita, sen ter perdido nada auténticamente galego, encontraríase incorporada de pleno dereito no idioma común galego-portugués-brasileiro.

Esbozo dunha ortografía galego-portuguesa

Por XOSE-MARTÍÑO MONTERO SANTALLA

tinución expoñemos, seguiremos unha orden de dificultade crecente: das medidas que consideramos mais fáceis ás mais dificultosas. Esa orden permitirános suxerir ao final cales poderían ser as etapas da reforma.

DIRECTRICES
ORTOGRAFICAS

1) A contracción da preposición *a* coas formas masculinas do artigo definido grafarase *ao, aos*, tal como fai a ortografía luso-brasileira. A grafía *ô, ôs* será tolerada só con carácter excepcional, en escritos de estilo intencionalmente popular (como tamén se fai na escrita luso-brasileira). Escreberase portanto: *vou ao campo, falou aos peixes* (non: *vou ô campo, falou ôs peixes*).

2) Non se reflexará na escrita a asimilación consonántica (*de-r* e *-s* finais) ante o artigo definido. Consecuentemente, escriberemos, do mesmo modo que a ortografía luso-brasileira: *buscar a verdade, deixas o tabaco* (non: *busca-la verdade, deixa-lo tabaco*).

non por *-n*. En conformidade, grafarase: *cantam, terám, alguém, latim, som, algum* (e non: *cantan, terán, alguém, latín, son, algún*).

8) A nasalidade velar interior, que a ortografía galega actual representa por meio do dígrafo *nh* (*unha, algunha, ningunha*), representarase, en consonancia coa norma precedente, por meio de *mh*: *umha, algumha, ningumha*.

9) A letra española *ñ* será substituída polo dígrafo *nh*, co que a ortografía luso-brasileira representa o correspondente fonema. Portanto, grafarase: *galinha, banhar* (non: *galina, banhar*).

10) Usarase o trazo de unión para ligar (ou separar!) os pronomes enclíticos e o verbo de que dependen. Así, grafaremos: *leva-a, come-os* (non: *lévaa, comeos*).

11) Polo que respeita á acentuación gráfica, adoptaráse no fundamental o sistema da ortografía luso-brasileira. Empregarase en principio dous acentos gráficos, agudos (´) e circunflexo (^), que alén de sinalar en todos os casos a

gua falada ofrece fenómenos de paragoxe ou de epéntese, a lingua escrita tenderá a seguir a pauta adoptada pola ortografía luso-brasileira. Así, escriberemos normalmente: *deixar, cantares* (non: *deixare, cantáredes*), *ideia, cheio* (non: *idea, cheo*), *a alma* (non: *a ialma*).

14) Seguirase o uso luso-brasileiro das letras *g, j* e *x*, que obedece a criterios etimolóxicos ou a razóns de fonética histórica. Así, escriberemos: *fugir, gente, longe; hoje, janeiro, jeito; baixo, faixa, freixo*.

15) Nos casos en que a lingua falada presenta vacilación ou imprecisión do vocalismo (momento do vocalismo átono), a lingua escrita tenderá a seguir a forma adoptada polos luso-brasileiros, en xeral fundada no étimo ou establecida de acordo coas tendencias dominantes na evolución histórica do galego-portugués. Así, grafaremos: *direito, vizinho* (non: *dereito, veciño*); *defunto, desculpar, metade* (non: *defunto, disculpar, mitade*); *rigoroso, governamental* (non: *riguroso, gubernamental*); *entendi-*

REINTEGRACION
GALEGO-PORTUGUESA

Persoalmente somos convencidos defensores da reintegración lingüística galego-portuguesa. A outra alternativa, a independentista, parécenos desencamiñada: esixiría dos galegos un esforzo desnescesario e pouco razoábel, que a nosa realidade lingüística, non xustifica; o seu resultado, aliás, anúnciase demasiado incerto. (Advertíase que este xuízo se refere exclusivamente ao independentismo lingüístico do galego respecto do portugués, non ao independentismo político de Galiza respecto do Estado español, que é asunto diferente).

Unha reintegración lingüística galego-portuguesa afectará ante todo á ortografía, e, en menor medida, tamén á normativa morfolóxica. Tencionamos expor aquí en qué poderían consistir as directrices fundamentais dunha reintegración ortográfica. E non fará falta advertir que esta proposta, evidentemente revisábel, sobre todo en puntos concretos, non ten outra pretensión que a de ofrecerse a ser discutida; pois non nos cabe dúbida de que algúns problemas poden recibir solucións diferentes, aínda desde unha mesma perspectiva reintegracionista. Prescindimos, do resto, dalgunhas cuestións de pormenor. No entanto, cremos que sobre a base destas directrices fundamentais pode configurarse un sistema ortográfico suficientemente definido e cientificamente coerente.

OBSERVACIONES PREVIAS

Antes de mais nada, quixéramos facer algunhas observacións previas:

DOUS son fundamentalmente os camiños que se ofrecen hoxe ao noso idioma, no que respeita ao seu desenvolvemento interno: ou ben reintegrarse no ámbito lingüístico orixinario (formado principalmente por Portugal e Brasil), ou ben constituirse en lingua independente do portugués.

Quer dizer que no momento actual está posto ante os galegos — e en primeiro termo ante as institucións que teñen especial responsabilidade no idioma, como a Academia e o ILG — o desafío de tomar, con plena consciencia e coa maior urxencia, a opción que vai determinar o noso futuro idiomático.

creberáse en Galiza *nom*, grafía esta usada polos mesmos portugueses en séculos pasados). Non parece que estas mínimas diverxencias ortográficas, esixidas pola nosa fonética, constitúan obstáculo para o pleno intercambio cultural entre ambas áreas.

d) Ao mesmo tempo, esta ortografía mantén fidelidade á nosa historia lingüística. Por exemplo, recupera para a escrita signos gráficos de longa tradición no noso idioma, como son a letra *j* ou a cedilla (*ç*), ambas comúns na lingua medieval, e frecuentes aínda nalgúns escritores contemporáneos.

e) Asimesmo, a ortografía proposta comporta unha maior coincidencia, dentro dos límites do posíbel, cos sistemas ortográficos das outras linguas románicas.

f) A reforma ortográfica que a adopción deste sistema esixiría, non poderá realizarse probablemente de maneira súbita. Mais ben, deberá ser un proceso gradual, en varias fases sucesivas, comenzando polos puntos máis fáceis. No elenco de medidas que a con-

3) A letra *h* somente se usará en comezo ou fin de vocábulo, e non en posición interior (excepto, claro está, cando formar parte dos dígrafos *ch, lh, mh, nh*). Así, escribiráse: *h.ra, ah;* pero *al, coerente* (non: *ahí, coherente*).

4) Na lingua escrita, o tratamento dos grupos consonánticos de procedencia culta acomodaráse ao uso da ortografía luso-brasileira. Escreberemos, pois: *contacto, carácter* (non: *contauto, caráiter*); pero *vítima, estrutura, perfeito*.

5) A letra *terá* dous distintos valores, segundo os casos: a) valor do fonema fricativo palatal xordo, en vocábulos patrimoniais (*caixa, deixar, ei-xo, peixe, roxo, seixo*); b) valor de /ks/, en vocábulos de orixe culta (*ex-ministro, exame, existir, máxiimo, sexo, texto*).

6) Abandonaráse a letra española *ll*, que será substituída polo dígrafo *lh* da ortografía luso-brasileira. Así, escriberemos: *filho, colher* (non: *fillo, coiler*).

7) A nasalidade final de palabra representarase por *-m*, e

sílaba tónica do vocábulo, indicarán ademais, cando colocados sobre as vogais *e* ou *o*, o seu timbre: aberto se o acento for agudo (*é, ó*), e fechado se se tratar do circunflexo (*ê, ô*). En canto ás normas de colocación destes acentos, seguiráse fundamentalmente as establecidas pola ortografía luso-brasileira. Deste modo, grafaremos: *verás, alguém, ichô; temêssomos, fôssemos; pátria, série; ali, alguns, cantou, animais, rua, cantarias*.

12) A utilización das letras *b* e *v* adecuarase ao uso da ortografía luso-brasileira, non ao da ortografía española. Así, grafaranse con *v*, e non con *b*, entre outros os seguintes casos máis frecuentes: as terminacións do imperfecto de indicativo dos verbos da primeira conjugación (*cantava, cantavas, cantavam...*), os vocábulos formados co sufixo latino *-BILE* (*agradável, visível*), os verbos *haver, dever e escrever* en todas as formas pertinentes, e algunhas outras voces de uso frecuente como *dúvida, palavra, povo*.

13) Nos casos en que a lin-

mento, convencimento (non: *entendimento, convencemento*); *espírito, impeto* (non: *espiritu, impetu*); *européu, museu* (non: *uropeo, museu*).

16) Seguirase o emprego luso-brasileiro de *c* ou *ç* e de *z*. (A cedilla úsase só ante as vogais *a, o, u*). Escreberemos, pois: *cedo, cidade; cabeça, pouco; dizer, fazer*.

17) A letra *q* (sempre seguida de *u*; *qu-*) empregase nas mesmas circunstancias en que o fai a ortografía luso-brasileira; a saber, non só cando o *u* é mudo nos grupos *que, qui* (como xa fai a ortografía galega actual: *quente, quitar*), senón tamén cando é semiconsoante (en palabras cultas case sempre: *eloquente, freqüente, esquadra, quadro, quôrum*). Porén, en Galiza escribirase normalmente: *cal, cando, canto, case, catro* (palabras estas que os luso-brasileiros grafan: *qual, quando, quanto, quase, quatro*).

18) Grafarase *-ss-* nos casos en que o fai a ortografía luso-brasileira. Como ocorrencias máis frecuentes de *-ss-* poden citarse: o sufixo de superlativo *-issimo* (*altíssimo, longuíssimo*); os posesivos *nosso, vosso* e o demonstrativo *esse* nas súas diversas formas; e todas as formas verbais do imperfecto de subxuntivo (*amasse, temesses, partissem, fosse...*).

VARIAS ETAPAS

Decíamos que a reintegración ortográfica galego-portuguesa deberá realizarse en varias etapas, visto ser diferente o grau de dificultade das diversas modificacións.

Algunhas das medidas propostas non comportarían o menor problema para os falantes galegos. Así, as tres primeiras están xa en vigor nas

a) O sistema ortográfico que aquí se propón para Galiza, fai xustiza satisfactoriamente á fala galega actual. Non se afasta da lingua falada mais do que o fan outras ortografías romances ou occidentais. Ao contrario: reflexa a fonética viva mellor do que ortografías de tanta difusión e firmeza como son a francesa ou a inglesa.

b) Desá substancial correspondencia coa fala (e co sistema fonolóxico) dedúcese que tal sistema ortográfico non resultará desproporcionadamente difícil para os falantes galegos. Sen dúbida, será máis difícil que a ortografía actual. Ora, o grau de dificultade dun sistema ortográfico pode evaluarse cuantitativamente mediante métodos estatísticos. Pois ben: unha análise comparativa do sistema ortográfico que propomos, demostra que para os galegos está ortografía galego - portuguesa non será máis dificultosa do que é para os mesmos portugueses e brasileiros a súa ortografía actual, non sequer máis difícil do que é a ortografía española para os hispanoamericanos e seseantes en xeral (que constitúen, por certo, a grande maioría dos falantes daquel idioma). E por descontado: o grau de dificultade desta ortografía queda moi por debaixo do da francesa ou da inglesa.

c) Tal ortografía coincide substancialmente co sistema ortográfico común de portugueses e brasileiros; afástase dele en poucos puntos, que terán un peso insignificante dentro da fundamental unidade. (A diferenza máis notábel residirá na representación dun determinado tipo de nasalidade final de palabra. Así, o vocábulo luso - brasileiro *não* es-

tinuación expoñemos, seguiremos unha orden de dificultade crecente: das medidas que consideramos máis fáceis ás máis dificultosas. Esa orden permitirános suxerir ao final cales poderían ser as etapas da reforma.

DIRECTRICES ORTOGRÁFICAS

1) A contracción da preposición *a* coas formas masculinas do artigo definido grafarase *ao*, *aos*, tal como fai a ortografía luso - brasileira. A grafía *ó*, *ós* será tolerada só con carácter excepcional, en escritos de estilo intencionalmente popular (como tamén se fai na escrita luso - brasileira). Escreberase portanto: *vou ao campo*, *falou aos peixes* (non: *vou ó campo*, *falou ós peixes*).

2) *Non se reflexará na escrita a asimilación consonántica* (de *-r* e *-s* finais) ante o artigo definido. Consecuentemente, escriberemos, do mesmo modo que a ortografía luso - brasileira: *buscar a verdade*, *deixas o tabaco* (non: *busca-la verdade*, *deixa-lo tabaco*).

Esbozo dunha ortografía galego-portuguesa

Por XOSE-MARTÍÑO MONTERO SANTALLA

non por *-n*. En conformidade, grafarase: *cantam*, *terám*, *alguém*, *latim*, *som*, *algum* (e non: *cantan*, *terán*, *alguén*, *latin*, *son*, *algún*).

8) A nasalidade velar interior, que a ortografía galega actual representa por meio do dígrafo *nh* (*unha*, *algunha*, *ningunha*), representarase, en consonancia coa norma precedente, por meio de *mh*: *umha*, *algunha*, *ningunha*.

9) A letra española *ñ* será substituída polo dígrafo *nh*, co que a ortografía luso - brasileira representa o correspondente fonema. Portanto, grafarase: *galinha*, *banhar* (non: *galiña*, *bañar*).

10) Usarase o trazo de unión para ligar (ou separar!) os pronomes enclíticos e o verbo de que dependen. Así, grafaremos: *leva-a*, *come-os* (non: *lévaa*, *cómeos*).

11) Polo que respeita á acentuación gráfica, adoptarase no fundamental o sistema da ortografía luso - brasileira. Empregaranse en principio dous acentos gráficos, agudos (´) e circunflexo (^), que alén de sinalar en todos os casos a

gua falada ofrece fenómenos de paroxe ou de epéntese, a lingua escrita tenderá a seguir a pauta adoptada pola ortografía luso - brasileira. Así, escriberemos normalmente: *deixar*, *cantardes* (non: *deixa-re*, *cantáredes*), *ideia*, *cheio* (non: *idea*, *cheo*), *a alma* (non: *a ialma*).

14) Seguirase o uso luso - brasileiro das letras *g*, *j* e *x*, que obedece a criterios etimolóxicos ou a razóns de fonética histórica. Así, escriberemos: *fugir*, *gente*, *longe*; *hoje*, *janeiro*, *jeito*; *baixo*, *faixa*, *freixo*.

15) Nos casos en que a lingua falada presenta vacilación ou imprecisión do vocalismo (mormente do vocalismo átono), a lingua escrita tenderá a seguir a forma adoptada polos luso - brasileiros, en xeral fundada no étimo ou establecida de acordo coas tendencias dominantes na evolución histórica do galego - portugués. Así, grafaremos: *direito*, *vizinho* (non: *dereito*, *veciño*); *defunto*, *desculpar*, *metade* (non: *difunto*, *disculpar*, *mitade*); *rigoroso*, *governamental* (non: *riguroso*, *gubernamental*; *entendi-*

Normas da Academia (mas non son aceptadas polas *Bases* do ILG); a 4.ª e 5.ª, á súa vez, foron xa establecidas polas *Bases*, e non parece que a Academia opoña hoxe resistencia a ese criterio. Os puntos que van do 6 ao 10 inclusive tampouco suscitarían problemas. De modo que todas esas dez primeiras medidas de reforma ortográfica poderían ser adoptadas de inmediato sen ningún risco.

As medidas que van do número 11 ao 15 implican un algo de dificultade para os galegos. Porén, atendidas as circunstancias que concorren en cada unha das cuestións, non parece que sexa unha dificultade tan aguda como para impedir que esas reformas poidan ser adoptadas nun prazo breve, ou mesmo xuntamente coas precedentes.

A maior dificultade residirá, sen dúbida, nos tres últimos puntos. Aquí talvez resulte aconsellábel establecer un período de transición, no que se admita a grafía ao lado da nova.

Alén de reformar a ortografía, o proceso de reintegración deberá afectar á normativa morfolóxica. Os problemas neste campo, porén, son afortunadamente menos, e menos difíciles. Bastará con disciplinar a nosa estrutura gramatical prestando atención á normativa luso - brasileira, sen necesidade de renunciar ás peculiaridades morfolóxicas galegas, que son poucas.

Deste xeito, á volta de poucos anos a nosa lingua escrita, sen ter perdido nada auténticamente galego, encontraríase incorporada de pleno dereito no idioma común galego - portugués - brasileiro.